

Valgprogram Vågan SV 2019 - 2023

Sosialistisk venstreparti

sv.no

For de mange – ikke for de få

Noe av det vakreste med Norge er fjorder og fjell. Enda vakrere er det at vi som folk har skapt små forskjeller og sterke fellesskap. Landet ble bygd med en tanke om frihet og likhet. Arbeidsfolk tok makt over eget liv for å få en større del av verdiene. Velferdsstaten ble kjempet fram for å sikre helse, kunnskap og trygghet for alle. De viktigste ressursene skulle kontrolleres av fellesskapet, slik at fisk, skog, vannkraft og olje kunne bidra til arbeid og velstand i hele landet. En politikk for de mange.

Nå er det beste med Norge truet. Arbeidslivet blir mer utrygt, og skatteuttak til de rikeste hindrer satsing på velferd og skole. Private selskap sikrer seg lønnsomme offentlige oppgaver og velferdskroner, på bekostning av fellesskapet. Barnehager kommersialiseres og jernbane og fiskekvoter privatiseres. Inntekter og ressurser samles på færre hender enn før. Ulikhet i makt og rikdom øker. Høyresiden fører en politikk for de få.

Økende forskjeller i makt og rikdom, svekker tilliten mellom folk. Tilliten trues også av krefter som tjener på mistenkeliggjøring og fremmedfrykt. Vågan SV vil ha en politikk som bygger på små forskjeller, og som møter splittelse med sterke fellesskap.

Vågan SV vil ha en politikk som bygger på små forskjeller og sterke fellesskap. Helse og skole til folk flest må settes foran skatteuttak til dem som har mest. Velferd og naturressurser skal tjene oss alle, ikke gi fortjeneste til noen få.

Vi skal sikre rene fjorder og hav. Plast skal ikke ende i naturen og havet. Vi må føre en politikk som kutter utslipp, som bremser de farlige klimaendringene og tar vare på kloden. Ren luft, rent vann og grønne arbeidsplasser for de mange, er viktigere enn kortsiktig profitt for de få. Det er tid for små forskjeller og sterke fellesskap. Tid for ren natur og en grønnere framtid. Det er tid for forandring. Det er tid for en politikk for de mange, ikke for de få.

Mennesker – ikke markeder

Sterke fellesskap gir mennesker muligheter uavhengig av hvilken bakgrunn vi har. Små forskjeller gir økt tillit og større forståelse mellom folk. Oppgaver som omsorg, helse og utdanning løses best i fellesskap og skal ikke være varer på et marked. Sammen kan vi stå opp for hverandre på en måte vi ikke kan hver for oss. Fellesskap gir frihet. Fellesskapet tar vare på oss, derfor må vi ta vare på fellesskapet, og på menneskene som hver eneste dag jobber for det. Ungene i barnehagen må ha nok voksne. Elevene på skolen må ha kvalifiserte lærere som har tid til hver enkelt. Eldre på sykehjemmet må få god omsorg og pleie. Vi får bedre offentlige tjenester når vi lytter til de ansatte, sikrer høy nok grunnbemanning, kompetanse og sørger for faste og hele stillinger.

Høyresiden lar markedsprinsipper styre velferden. Konkurransetsetting og privatisering er ansvarsfraskrivelse. Å overlate de store fellesoppgavene til markedet er å gi makten til de pengesterke. Velferdsprofitører tar store summer fra fellesskapet og tjener penger på dårligere vilkår for ansatte. Hensynet til inntjening og målstyring settes ofte over hensynet til mennesker. Skjemaveldet stjeler tid fra ansatte og gjør mennesker avmektige i møtet med velferdsstaten. Penger går til formuer for noen få, framfor velferd for de mange.

Det finnes et alternativ. Vågan SV vil sikre folk større frihet i hverdagen gjennom gode tjenester og sterke fellesskap. Kampen for felles velferd og små forskjeller tas i hvert lokalsamfunn. Da må det handle om mennesker - ikke markeder.

Derfor tar Vågan SV kampen for:

Velferd uten profitt. Omsorg skal ikke være butikk. Vågan SV sier nei til privatisering og konkurransetsetting og ja til skikkelige arbeidsforhold. Velferd skal tjene folk, ikke penger. Alle ressursene som bevilges til fellesskapet skal gå til fellesskapet, ikke til formuer for noen få.

Økt bemanning, hele og faste stillinger. Det skal være nok folk på jobb for å ivareta både barn og pleietrengende. Bemanningsbyråene tjener på midlertidige og usikre jobber. Vågan SV vil kaste dem ut av arbeidslivet. Vi vil ha økt bemanning, redusert arbeidstid og kommunalt fast ansatte vikarer i stedet for innleie.

Mer tid og tillit til de som jobber for fellesskapet. Ansatte må få tid, tillit og mulighet til å utøve faglig skjønn i arbeidet. De som jobber med mennesker skal ikke overstyres av rapportering og målstyring. Unødig testing- og måling må fjernes. Gjennom samarbeid med fagforeninger om tillitsreform i offentlig sektor vil Vågan SV sikre mer makt og faglig frihet til de som jobber for fellesskapet.

Framtid - ikke forurensing

Landet vårt er bygget på rikdom fra hav og jord, fjell og fjord. Naturen gir mat, arbeidsplasser og gode opplevelser i uoverskuelig framtid om vi sikrer bærekraftig forvaltning og felles eie. Det vi har i fellesskap må vi ta vare på i fellesskap.

Når matjord bygges ned for å bygge kjøpesentre, gruveindustri får dumpe avfall i fjordene og fiskeriressurser selges ut av kystsamfunn og samles på hendene til noen få redere, føres en politikk for kortsiktig profitt og ikke langsiktig matproduksjon.

Havet har alltid betydd rikdom for Norge og skal være verdens matfat for framtida. I dag ødelegges havområdene våre av plast og forsøpling. Om det ikke tas grep vil det i 2050 være mer plast i havet enn fisk. Naturen skal ikke være en søppelplass.

Vi ser konsekvensene av klimaendringene i våre lokalsamfunn. I Norge fører klimaendringene til mer ekstremvær, mer flom, mer styrtregn, tørke og ras. Dette vil medføre store investeringer på forebyggende tiltak og lokale tilpasninger. Hvis vi ikke snur nå vil konsekvensen bare bli verre. I framtida må vi gjøre oss uavhengige av olje, kull og gass.

Regjeringen kutter ikke i klimagassutslipp og tør ikke å stille tøffe nok krav til de som tjener penger på miljøproblemene. De bygger heller ut motorveier enn å satse på kollektivtransport og trygge sykkel- og gangveier.

Miljøproblemene rammer der vi bor. Mange av løsningene finnes også lokalt. Vågan SV vil ta kampen mot forurensing, forsøpling og utslipp i våre lokalsamfunn. Vågan SV våger å velge langsiktig, sjøl når presset fra sterke pengeinteresser blir stort. Miljøvennlige samfunn er gode samfunn, med frihet til å fiske i friske fjorder, puste i rein luft og høste av naturen.

Klimaendringene er et globalt problem, men mange av løsningene finnes lokalt. Vågan SV vil stille strenge miljøkrav ved offentlige innkjøp, bidra til å utvikle grønt næringsliv og omstille lokalsamfunnet. Det må bli lettere for folk å ta miljøvennlige valg, men de store miljøutfordringene kan ikke løses individuelt. De største utfordringene i vår tid må løses i fellesskap. Sammen kan vi skape ei framtid uten forurensning.

Derfor tar Vågan SV kampen for:

Å bekjempe forsøpling og forurensning av naturen. Vår kommune må ta ansvar for at plast og annet avfall blir sortert og gjenbrukt, heller enn å havne i naturen. Naturen er ingen søppelplass.

Klimavennlige kommuner. For å få ned utslipp og bedre lufta der vi bor, må lokalsamfunnet planlegges deretter. Vågan kommune må ha forpliktende og ambisiøse klimaplaner som følges opp med årlige klimaregnskap. For å gjøre transport miljøvennlig, må kollektivtilbud bygges ut, det må stilles krav om at busser og ferjer skal være utslippsfrie og ladestasjoner må etableres.

Fjord og jord. Fjordfisket må trygges mot lus, rømming og avfall fra flere oppdrettsanlegg. Reine og rike fjorder skal ikke være dumpingplass for gruveavfall. Matjorda må vernes og matproduksjonen på norske ressurser må økes. Langsiktig matproduksjon må gå foran kortsiktig profitt. Mangfoldet av planter og dyr må bevares.

SV tar kampen lokalt

Det er lokalt velferden skapes. Med høyreregjeringen har det blitt mindre penger til velferd og tjenester. Det er nok penger i samfunnet, spørsmålet er om vi skal bruke dem på det viktigste eller på de som har mer enn nok. Privat rikdom og offentlig fattigdom er et resultat av urettferdig fordeling og den økonomiske politikken som føres. Mange steder er det private kjøpesenteret det nyeste bygget, mens den offentlige skolen forfaller.

På Stortinget har SV foreslått betydelig mer til kommunene. Lokaldemokrati bør handle om å utvikle samfunn og møte menneskers behov – og må ikke reduseres til hvor kronene kan kuttes. Samtidig er det avgjørende hvordan ressursene som faktisk finnes fordeles lokalt. Fellesskap og velferd er under angrep. Det skjer gjennom privatisering, sentralisering og manglende tillit til de som jobber i velferdens yrker. Hvem som har makt i lokalsamfunnet virker direkte inn på folks arbeidsliv, velferd og hverdag. Arbeidsforhold, tillit og kvalitet i tjenestene henger tett sammen. SV fremmer motsvaret til regjeringens politikk. Lokalt kan vi vise en annen vei og skape gode samfunn for de mange – ikke bare for de få.

Vågan SV kjemper for en grønnere og rausere kommune!

Privatisering og profitt

Det er i fellesskapets interesse at både helse, omsorg, renhold og renovasjon utføres faglig og forsvarlig. Privatisering gjør at folkevalgte mister kontroll og oversikt, samtidig som avgjørende samfunnsområder overlates i private hender, utenfor demokratisk styring og kontroll. Kommersielle barnehager og omsorgstilbud tar penger ut fra fellesskapet og inn i private formuer eller skatteparadis. Det kan være vanskelig for lokalpolitikere å følge pengestrømmene fordi profitt ofte tas ut gjennom internfakturerings og utspekulerte selskapsmodeller. Da blir det mindre igjen til de velferden er til for. Derfor må tjenester utføres av det offentlige eller ideelle aktører, ikke kommersielle.

EØS-avtalen brukes som en pådriver for privatisering. Det regjeringsoppnevnte Hjelmeng-utvalget har foreslått at en rekke kommunale tjenester bør konkurranseutsettes slik at "ikke det offentlige skal ha konkurransefordeler overfor private aktører". LO og KS har tatt dissens, og er viktige alliansepartnere i kampen for en sterk offentlig sektor med brede velferdstjenester. Velferden skal tjene mennesker, ikke markeder. Derfor bør kommunale og fylkeskommunale oppgaver primært gjøres i egen regi. Det bør også gjøres et grundig og systematisk arbeid for å ta tilbake tjenester i offentlig regi.

Tiltak:

- Nei til privatisering og konkurranseutsetting av velferd og tjenester
- Ja til å ta tilbake oppgaver og tjenester i offentlig regi
- Sikre velferd uten profitt gjennom offentlig tilbud og ideelle aktører - ikke kommersielle
- Vågan SV vil motsette seg Hjelmeng-utvalgets forsøk på innskrenking av offentlige tjenester

Arbeid og velferd

Gode tjenester er avhengig av nødvendig kompetanse og nok folk – som igjen er avhengig av gode lønns- og arbeidsvilkår. Nyskaping og kvalitetsløft innen velferd og tjenester skjer best gjennom satsing på og samarbeid med kommunens viktigste ressurs - de ansatte.

Vågan SV jobber for et trygt og godt arbeidsliv, men også en arbeidsdag som skal ha en morgendag. I dag avslutter mange arbeidslivet som uføre og ikke som alderspensjonister.

Vågan SV arbeider for redusert arbeidstid med mål om 6 timers normalarbeidsdag. Rettferdig fordeling av arbeid og fritid har alltid vært viktig for arbeiderbevegelsen.

Høyresida framstiller det som en naturlov at folk må jobbe mer og lenger for å unngå velferdskutt - samtidig som robotisering gjør at mange jobber vil bli borte. Vågan SV ser på dette som et spørsmål om fordeling. Arbeidstidsreduksjon er nødvendig både for å dele på arbeidet slik at alle får en jobb, men også for at mer fritid og overskudd skal komme flere til gode. Vågan SV ønsker lokale erfaringer med redusert arbeidstid.

Arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, uønsket deltid, midlertidige ansettelses og bruk av bemanningsselskap er noen av de største truslene mot et trygt og organisert arbeidsliv. Hele stillinger er viktig for likestilling og den enkeltes frihet. Små stillingsbrøker gir ikke grunnlag for boliglån eller økonomisk uavhengighet. Vågan SV krever at det lyses ut hele og faste stillinger og vil jobbe for en heltidskultur i kommunen. Arbeidsmiljøloven må brukes aktivt for å sikre økning i eksisterende stillinger. Behovet for hjelp, omsorg og trygghet ivaretas best av ansatte med hele og faste stillinger. Det sikrer kvalitet i tjenestene, forutsigbarhet for brukere og trygghet for ansatte. Mange kommuner har avtaler med bemanningsbyrå for å dekke behov innen pleie og omsorg eller annen kommunal virksomhet. Vågan SV vil erstatte bruk av innleie med fast ansatte vikarer i kommunen.

Ansatte kan oppleve at skjema står i veien for hjelp og omsorg. Stoppeklokkeomsorg, rapporteringstvang og skjemavelde kan gjøre at både hjelpere og hjelpetrequende opplever avmakt og bidrar ikke til bedre møter mennesker i mellom. Vågan SV vil erstatte unødig kontroll og rapportering og utstrakt bruk av mål- og resultatstyring med tillitsbasert styring. Ensidig fokus på resultatmål egner seg ikke for arbeid med mennesker. Gode tjenester sikres av trygge ansatte som vises faglig frihet og tillit og som har tid til den enkelte. Vågan SV vil jobbe sammen med fagforeninger og tillitsvalgte for å gjennomføre en tillitsreform lokalt.

Velferdsstaten er avhengig av tillit. Alle må oppleve at det offentlige kan gi det beste utdanningstilbudet, den beste behandlingen når du er syk, best mulig pleie i alderdom og et solid sikkerhetsnett hvis uførhet eller langvarig sykdom rammer en selv eller en av de nærmeste. Innbyggerne må kjenne sikkerhet for at alle får likeverdig og best mulig behandling. Tvil om dette skaper grobunn for private løsninger. Det er de mest privilegerte som kan svikte det offentlige fellesskapet ved å handle på egen hånd – kjøpe seg plass på privatskole, kjøpe forsikringer som fører til sniking i køen, kjøpe seg «hotell-sykehjemsplass». Det er gjennom høy kvalitet på velferdssamfunnets goder at tilliten sikres.

Tjenester skal være tilpassa folk og må være nært folk. Nærhet er SVs motsvar til høyresidens sentraliseringspolitikk. Det er særlig viktig å sikre desentraliserte tilbud og ambulerende tjenester i store kommuner med spredt bosetting. Alle kan ikke bo vegg

i vegg med spesialiserte tjenester, derfor må tjenestene ut i distriktene der folk bor. På den måten gis folk en reell mulighet til å bo der man ønsker. Kjennskap til lokalsamfunn og næringsliv er nødvendig for å eksempelvis formidle arbeid effektivt. Nærhet gir også flere reell tilgang til tjenester og tilbud.

Kommuner bruker betydelige summer på innkjøp og anskaffelser. Ved å stille tydelige krav ved anbud og offentlige innkjøp kan kommuner og fylker bidra til et tryggere og mer seriøst arbeidsliv. Telemarksmodellen er et godt utgangspunkt for arbeid med konkrete krav lokalt. Et minimum for å delta i konkurranse om å eksempelvis bygge en ny skole, bør være at firmaet har fast ansatte, høy andel fagarbeidere og lærlinger i alle ledd. Slik sikres seriøsitet og faglighet. Det må også stilles tydelige miljøkrav til offentlige innkjøp og anskaffelser.

Tiltak:

- Jobbe for at det lyses ut hele stillinger, deltidsstillinger økes og i samarbeid med tillitsvalgte sikre en heltidskultur i kommunen
- Nei til bruk av innleie, ja til kommunalt ansatte vikarer
- Ta initiativ til en bred tillitsreform der innbyggere, ansatte og folkevalgte går sammen for å gjøre kommunal velferd og tjenester bedre.
- Bruke Arbeidsmiljøloven før regjeringas forverring fra 2015
- Stille krav til arbeidsforhold ved offentlige innkjøp og anbud
- Innføre sekstimersdag for ansatte på en barnehage eller sykehjem, etter samråd med Fagforbundet/Sykepleierforbundet/Utdanningsforbundet
- Innføre kontinuerlig barnehageopptak
- Flere kommunale lærlingeplasser
- Innføre lokal læreplassgaranti med utgangspunkt i fagmiljø som finnes i lokalsamfunnet
- Sykehjem bør ha eget kjøkken slik at syke og eldre sikres matlyst og næringsrik mat
- Ta i bruk velferdsteknologi for å frigjøre tid til pleie og omsorg
- Legge til rette for at eldre kan å bo hjemme og opprettholde et aktivt og selvstendig liv
- Videreutvikle flerfaglig kommunale hjemmetjenester med integrert praktisk bistand, der faste faggrupper følger den enkelte godt opp
- Styrke tilbudet til mennesker med demens og avlastning for deres pårørende, med ulike dagtilbud, nattplasser og muligheter for avlastningsopphold
- Tilstrekkelig tilgang til sykehjem og omsorgsboliger med god kompetanse og kapasitet
- Sikre muligheter for utdanning på hjemmeplassen gjennom lokale studiesentre

- Bygge ut fibernett slik at kommunens innbyggere har tilgang til høyhastighetsbredbånd

Fattigdom og forskjeller

I dag vokser over 100.000 unger i Norge opp i fattige familier og antallet er økende. Derfor er det spesielt viktig at kommunen fører en politikk for inkludering og omfordeling. Fast inntekt og stabilt arbeid er viktig for å bekjempe fattigdom, derfor må særlig unge som står utenfor arbeid og aktivitet følges tett opp. De siste årene har flere mennesker sett seg nødt til å søke NAV om stønad til livsopphold, mange av dem er foreldre og mange søker om supplerende stønad fordi annen inntekt ikke strekker til. Dersom kommunen regner barnetrygden som en del av foreldrenes inntekt i beregningen av sosialhjelp, får de som har lite fra før enda mindre. Vågan SV vil at barnetrygd holdes utenfor når sosialhjelp skal beregnes, og har vært med å sikre dette i kommunen vår. Mange familier har store utgifter til barnehage og skolefritidsordning. Lokalt vil SV prioritere å holde prisene på foreldrebetaling nede.

Mange unger som har foreldre med dårlig råd deltar ikke på fritidsaktiviteter. Aktivitetskort, lån av fritidsutstyr på bibliotek eller frivillighetsentral og samarbeid med idrettslag, frivillighet og foreninger kan sikre at flere får ta del i aktiviteter. Foreldrenes økonomi skal ikke være til hinder for at barn og unge får delta på fellesarenaer og utvikle sitt talent og sine interesser.

Tiltak:

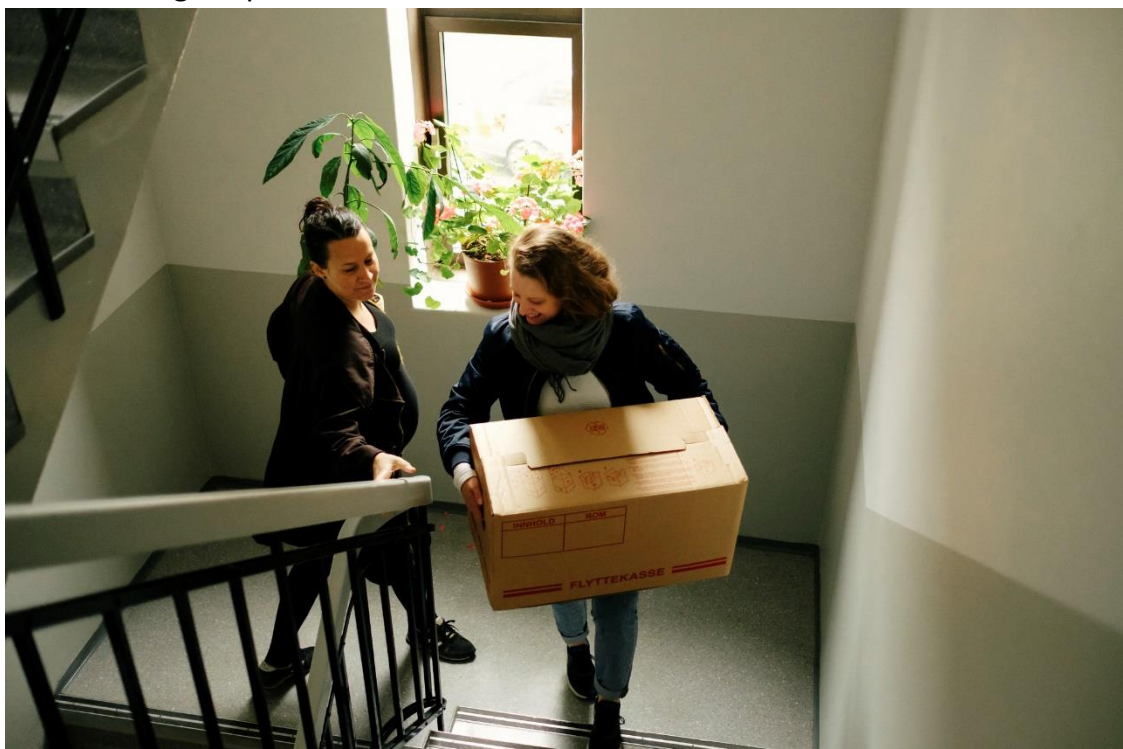
- Sikre lav egenbetaling på barnehage
- Gratis barnehageplass fram til fylte to år
- Sikre lav egenbetaling på skolefritidsordning
- Barnetrygd skal ikke regnes som foreldres inntekt når sosialhjelp beregnes
- Innføre aktivitetskort for barn og unge som gir gratis aktiviteter og kulturopplevelser.
- Øke støtten til frivillige organisasjoner, slik at de kan tilby barn og ungdom å delta på aktiviteter uten å betale deltakeravgift.
- Gratis bruk av offentlig hall og idrettsanlegg
- Sikre ferietilbud for barn mellom 7 og 16 år, i samarbeid med ideelle organisasjoner
- Billig ungdomskort for kollektivtrafikk
- Sikre sosialfaglig kompetanse på NAV
- Styrke Nav og tjenester og tilbud rettet mot unge for å sikre arbeid og aktivitet
- Samarbeid mellom NAV, kommune og bedrifter om kurs og praksisplasser

Bolig

Alle mennesker skal ha et sted å bo. Husbanken, kommuner og boligbyggelag må bidra til å skape et boligmarked som fungerer for alle. Flere boliger må etableres utenfor dagens kommersielle boligmarked. Sosiale boligprosjekter demper prisene i resten av markedet fordi folk får et alternativ. Om kommunen stiller med rimelige tomter kan boligbyggelag, ideelle stiftelser eller kommunen selv bygge ut. Flere kommuner i Norge har allerede satt i gang prosjekter med leie-til-eie. En vanlig modell er at boligbyggelaget bygger boliger som leies ut til førstegangskjøpere. En andel av leien som betales inn går til å dekke avdrag, og etter et par år får du tilbud om å kjøpe boligen. En andel av det du allerede har betalt inn ligger inne som egenkapital i boligen. På den måten er det enklere å spare opp tilstrekkelig egenkapital uten å være avhengig av hjelp fra foreldre. Samtidig er det viktig at kommunen sikrer trygge, gode utleiemuligheter for de som ønsker det. Det offentlige kan og bør ta en større del av ansvaret og risikoen ved å bygge ut nye boliger, gjerne gjennom kommunale tomte- og utbyggingsselskap.

Tiltak:

- Sikre boligtomter og kommunal boligbygging
- Etablere kommunale tomteselskap og boligbyggelag
- Legge til rette for rimeligere boliger for førstegangsetablerere
- Utvikle modell for leie – til eie
- Bidra til bygging av alternative botilbud, eldrekollektiv og flergenerasjonsboliger gjennom å legge til rette tomter, stille krav til utbyggere og bidra med prosessveiledning for private initiativ

En inkluderende fellesskole

En inkluderende fellesskole er viktig for å sikre at alle barn får et godt opplæringstilbud, uavhengig av bosted eller økonomisk bakgrunn. Da trengs nok kvalifiserte lærere, flere yrkesgrupper inn i skolen, tidlig innsats og en praktisk og variert skoledag.

Vågan SV følge opp vedtaket om lærertetthet i nært samarbeid med den enkelte skole. Vågan SV vil også være en lokal pådriver for at lærerrollen skal avbyråkratiseres, slik at mer av tiden til læreren blir brukt på elevene. For Vågan SV er det viktig at alle elever får like forutsetninger for å mestre skolen. Barn som kommer på skolen uten å ha spist frokost eller uten matpakke, vil slite med konsentrasjonen gjennom dagen. For barn som bor trangt med mange søsken, kan det være vanskelig å få ro til lekser. Vågan SV vil prioritere gratis skolemåltid og skolelekser framfor hjemmelekser.

En trygg skolehverdag er selve fundamentet for god læring. Elever som utsettes for mobbing, både fysisk i skolehverdagen, eller i sosiale medier, vil kunne få store psykiske vansker, som også gjør læringssituasjonen vanskelig. Vågan SV vil ha fokus på arbeid mot mobbing. Arbeidet skal være et lokalt satsingsområde, i tett samarbeid med den enkelte skole.

Tiltak:

- Innføre skolemat
- Forsøk med leksefri skole slik at lekser gjøres på skolen, ikke hjemme
- Skolehverdag med god variasjon mellom teoretisk og praktisk læring, og fysisk aktivitet
- Flere kvalifiserte lærere i skolen
- Sikre ressurser til å gjennomføre lærernormen
- Styrke skolehelsetjenesten
- Innføre skolefrokost på videregående skole
- Inntaksregler til videregående skole basert på nærskoleprinsipp, ikke karakterbasert opptak
- Sikre elever plass på samme skole hele skoleløpet
- Investere i utstyrsparken til yrkesfagene
- Innføre garantifestet rett på læreplass

Kultur for alle

Kunst og kultur har betydning for utvikling av sosiale fellesskap, inkludering, debatt og kunnskap. Et godt kulturtilbud er viktig for by- og stedsutvikling. Levende samfunn trenger levende kulturliv og møteplasser. Kulturlivet må være mangfoldig og inkluderende. Det handler i vid forstand om at hver enkelt skal ha noe å være

interessert og engasjert i. Alle som vil skal ha muligheten til å uttrykke seg gjennom det frivillige kulturlivet, og alle skal ha tilgang til kunst og kultur av høy kvalitet uansett hvor de bor i landet og hvilken bakgrunn de har.

Folkebibliotekene er de kulturinstitusjonene som brukes mest av befolkningen, har lavest dørterskel og er en av de viktigste inkluderingsarenaene vi har. Kuttene i satsingen på bibliotekene må snus. Kulturskolen er i likhet med bibliotekene viktige kulturinstitusjoner som kommunen har ansvaret for.

Tiltak:

- Løfte bevilgningene til folkebibliotekene, slik at disse kan utvikles til en arena for kunnskap, debatt og kulturopplevelser for alle.
- Utvide tilbudet i kulturskolene, slik at tilbudet gis til alle barn som ønsker det, gjennom hele skoleløpet.
- Stimulere til at barn og unge med minoritetsbakgrunn søker seg til kulturskolene.
- Utvikle en kommunal kultur- og frivillighetspolitikk i samarbeid med frivilligheten lokalt.
- Styrke frivilligheten ved å gi den forutsigbare rammevilkår og frie midler som kan benyttes i tråd med frivillighetens egne prioriteringer.
- Etablere en kommunal ordning for betaling av deltakeravgift for barn i frivillige organisasjoner og idrettslag, slik at alle kan delta.
- Arbeide for at praktisk-estetiske fag får en større plass i skolene

Mennesker og miljø

Klimakrisa er en av de største utfordringene i vår tid. Det stiller store krav til hvordan vi planlegger lokalsamfunnet og hvordan vi kan trygge bolig, matproduksjon, samfunnsikkerhet og beredskap når flom, tørke og ekstremvær blir en større del av hverdagen.

Alle utslipp er lokale. Kommuner og fylker bør lage forpliktende planer for å redusere sine utslipp og legge fram årlige regnskap for utslippsreduksjon. Transport, boligplanlegging og investeringer må ta høyde for at samfunnet må bygges etter prinsippet om at bare nullutslipp er godt nok. Det er også viktig at man lokalt er pådriver for å redusere utslipp som kommunen ikke er direkte ansvarlig for eller kan bestemme over selv.

For å få ned utslipp der vi bor, må vi planlegge lokalsamfunnet deretter. I tettbygde strøk kan nærhet til arbeid, tjenester, butikk og barnehage sammen med et godt

kollektivtilbud begrense bilbruk. Tilgjengelige ladestasjoner gjør det mer aktuelt å velge el-bil. Aktiv bruk av arealplan og god samfunnsplanlegging kan sikre at utbygging ikke går på bekostning av matjord og samtidig sikre gode vilkår for både sosial boligbygging, næringsutvikling og gi flere tilgang til natur.

En god arealpolitikk legger til rette for å bevare mangfoldet av planter og dyr, sikre grønne lunger i lokalmiljøet og gode rekreasjonsområder. Kommunene er den viktigste aktøren for god arealplanlegging og kommunene må derfor ha tilstrekkelig kompetanse til å ta hensyn til mangfoldet og vilje til å ta kampen lokalt.

Grønne samfunn er gode samfunn. Der lufta er god å puste inn, det er lett å reise kollektivt og naturen er tilgjengelig både for matproduksjon, aktivitet og arbeid. Ved å ta vare på natur og miljø tar vi vare på hverandre. Avfall er ressurser på avveie. God håndtering av avfall sikrer at søppel gjenvinnes og ikke havner i naturen og maten.

Tiltak:

- Verne om matjord og hindre nedbygging av dyrka jord
- Krav om god dyrevelferd, null lus, null rømming og null ressurser på avveie for å kunne få tillatelse til ny eller økt produksjon innenfor oppdrettsnæringen
- Legge til rette for naturbasert reiseliv og økoturisme i samarbeid med primærnæringer
- Ja til markagrensener og nærnatur
- Innføre miljøkrav ved offentlige innkjøp
- Kartlegge og ivareta viktige områder for biologisk mangfold
- Lage forpliktende planer for å ta vare på viktige naturmiljø i kommunen
- Sikre at alle oljefyringsanlegg i kommunen fases ut og at gamle oljetanker graves opp på en trygg måte i tide til oljefyringsforbudet inntreffer i 2020
- Fase ut gamle vedovner for å sikre trygg luft for alle og rådgi folk ved etablering av miljøvennlige oppvarmingsløsninger
- Legge til rette både finansielt og kunnskapsmessig for at flere kan ta i bruk fjernvarme og solenergi
- Elektrifisering av havner, ferjer, busser og jernbane
- Stille krav om nullutslipp i anbud for innkjøp av nye ferjer
- Jobbe for færre biler og tungtransport i sentrum gjennom eksempelvis omkjøringsveg
- Ja til mer bilfritt byliv og tryggere trafikk for barn – stenge konkrete gater for gjennomkjøring
- Ja til knutepunktutvikling og god sentrumsutvikling – plassere offentlige institusjoner og handel i sentrum, framfor kjøpesenter- og bilbasert utvikling av tettsteder
- Legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange som alternativ til bil, i kombinasjon med tiltak for å begrense biltrafikken.

- Prosjekter med gratis kollektivtransport
- Ja til trygge skoleveier og plass til parker, sykkelfelt og lekeplasser
- Fase ut fossile bensin- og dieslbiler i kommunens egen kjøretøypark
- Fase ut fossilt drivstoff i kollektivtrafikken
- Sikre etablering av ladestasjoner for elbil på offentlige parkeringsplasser
- Sikre folk muligheten til å lade elbil hjemme. Etablere et samarbeid med lokale kraftselskap om utrulling av lading, og tilby rådgiving for hvordan folk kan etablere ladepunkter, med særlig rådgiving for å etablere lading i borettslag og sameier
- God innsamling, behandling, gjenbruk, sortering og materialgjenvinning av avfall
- Gode avfallsplaner i offentlige havner og godkjente vedlikeholdsplasser for båter, der avrenning, kjemikalier og plast samles opp og renses
- Sørge for at kommunen bruker tilstrekkelig med ressurser på avfallshåndtering, også på offentlig grunn, slik at en stanser tilsig av plast i naturen
- Ta initiativ til å rydde opp gamle villfyllinger og forsøplede områder
- Samarbeide med næringsliv om gode rutiner for innsamling av plast
- Fase ut bruken av gummigranulat som eksempelvis brukes på kunstgressbaner
- Utfasing av unødvendig bruk av engangspplast i kommunale virksomheter
- Lage et lokalt klimabudsjett for kommunen med konkrete mål for utslippskutt.
- Forhandle med private utbyggere av boliger og næringsbygg om å bygge miljøvennlige bygg
- Stille ambisiøse miljøkrav i utvikling av tomter som kommunen selv eier.
- Lage en miljøplan for kommunens egen eksisterende bygningsmasse.
- Satse på klimatilpasning. Sørge for at steder skal kunne takle store nedbørsmengder uten omfattende materielle skader eller forurensing. Avløpssystemet må tilpasses og vassdrag og bekker gjenåpnes for å naturlig lede vann og sikre miljøet langs vassdragene, og nye vannspeil etableres. Dette for å forberede lokalsamfunnet på mer styrtregn og flom som klimaendringene vil føre med seg.

Et næringsliv for framtida

Norge må i løpet av de neste tiårene vri næring og verdiskaping bort fra det som skaper utslipp og over til det som ikke forurensar og bygger på fornybare kilder. Dette er den største utfordringen verden står overfor, og krever handling globalt og lokalt.

Selv om utfordringen Norge står overfor er stor har vi samtidig alle muligheter til å klare det. Vi har store naturressurser, et rikt hav, store skoger, masse energi og kompetente arbeidere. Nøkkelen er å omstille Norge fra å være en råvareleverandør av havets og landets rikdommer til å bli bruke ressursene og kompetansen til å bygge norsk næring og industri. SV vil derfor satse på næringer som ikke bidrar til utslipp, som bygger på fornybare kilder, og som gir størst ringvirkninger lokalt. Vi vil særskilt legge til rette for at den verdensledende kompetansen og teknologien som har blitt bygget opp i petroleumsnæringen overføres og tas i bruk i andre næringer.

Tiltak:

- Etablere dialogforum med næringslivet i kommunen
- Stille krav om anstendige arbeidsvilkår i offentlige innkjøp, inspirert av Oslo modellen og Telemark modellen
- Satse på miljø og innovasjon i offentlige innkjøp
- Gi gründere mulighet til å låne kommunale kontorlokaler i oppstartsfasen
- Digitalisere søknads- og saksbehandlingssystemer
- Sørge for at næringslivets behov for varetransport ivaretas i bilfrie sentrumsområder
- Styrke kommunale havner
- Bidra til gode vilkår for reiselivs- og servicenæringen gjennom satsing på museer, konsert- og festivalopplevelser og etablerte turistattraksjoner
- At kommunen skal være tidlig ute med å prøve ut ny teknologi i samarbeid med forskningsmiljøer
- Styrke de kommunale næringsmidlene

Likestilling i lokalsamfunnet

Kampen for full kvinnefrigjøring og likestilling er en kamp for frihet og rettferdighet. SVs mål er et samfunn der kjønn ikke skal begrense folks frihet og muligheter. Kvinner undertrykkes politisk, sosialt og økonomisk – SV et feministisk parti og vil gjøre noe med det.

Skolen er en arena der grunnlaget for yrkesvalg og framtidig lønns- og pensjonsnivå legges. Norge har et av Europas mest kjønnsdelte arbeidsmarkeder, kvinner tjener i snitt 85 prosent av det menn gjør og jobber oftere deltid. Dette er en situasjon som må og kan endres gjennom oppgjør med trange kjønnsroller. Økonomisk selvstendighet er

nøkkelen til kvinnefrigjøring, derfor er kampen for likelønn og heltidsarbeid viktig i SVs feministiske arbeid.

Vold og overgrep er blant de mest ekstreme utslagene av det skeive maktforhold mellom kjønnene. Menns vold mot kvinner utgjør en risiko mot liv, helse og trygghet. Vi må sikre beredskap gjennom døgnåpne krisesentre og ha kommunale handlingsplaner mot vold og overgrep i nære relasjoner for å sikre trygghet for alle innbyggere.

Jenters sikkerhet og rett til å bestemme over egen kropp er avgjørende for deres frihet til å delta i samfunnet på lik linje med menn. Grensesetting og respekt for andres grenser må inn i seksualundervisningen, og jenter må lære at de er verdt å forsvare, og hvordan, gjennom selvforsvarskurs. Vi må styrke skolehelsetjenesten, seksualundervisningen i skolen og fokusere på grensesetting. Kommuner og regioner må ha tydelige handlingsplaner mot seksuell trakassering i skolen. Vågan SV jobber for åpne og inkluderende lokalsamfunn.

Reklamebransjen kjøper opp lokalsamfunn gjennom å få tilgang til kommunens flater i bysentrum. Bransjen presser på innbyggerne urealistiske skjønnhetsidealer og en forbrukskultur som går på kant med det bærekraftige samfunnet. Vågan SV vil prinsipielt nekte reklamebransjen å bruke kommunens flater.

Tiltak:

- Lokale likelønnsplaner
- Sikre et godt krisesentertilbud
- Handlingsplaner mot vold og overgrep i nære relasjoner
- Arbeid mot seksuell trakassering i skolen
- Styrket seksualundervisning og grensesettingskurs som feministisk selvforsvar
- Økt kompetanse på kjønnsuttrykk og seksuell orientering blant ansatte i barnehage og skole
- Jobbe for at det offentlige rom skal være reklamefritt

Respekt – ikke rasisme

Det er i lokalsamfunn at tillit og fellesskap bygges. Men tillitssamfunnet vårt er truet av krefter som tjener på mistenkeliggjøring og fremmedfrykt. De aller fleste nordmenn ønsker å møte det ukjente med nysgjerrighet. I nabolag, på skolen, i frivilligheten og på ulike fellesarenaer bygges daglig bånd mellom innvandrere og lokalbefolkning. Når tillitskulturen står sterkt vil disse møtene skape grensebrytende fellesskap. De fører

med seg innovasjon og nytenkning, kunnskap og solidaritet. Med tillitskultur kan samfunn bygge felles identitet på tross av ulik bakgrunn, tro og virke.

Samtidig er det vanskelig å unngå at noen føler seg truet. Forskjeller i makt og rikdom gjør tillitsbyggingen vanskelig. Ukjente kulturelle og religiøse praksiser kan da vekke motstand mot å møtes og mangel på nysgjerrighet. Trange kjønnsroller og negativ sosial kontroll skal møtes med tydelig og eksplisitt forventning om endring.

I dagens politiske Norge er det ofte et debattklima som nører opp under folks verste fordommer og frykt for det ukjente. Nysgjerrighet og tillit blir erstattet med mistillit og frykt.

Vi tror at det er i lokalsamfunn det viktigste forsvaret mot mistillit kan bygges. Derfor må lokalsamfunnene støttes i kampen for tillitssamfunnet, og mot rasisme.

Tiltak:

- Ta til motmæle mot politisk retorikk som fordømmer eller umenneskeliggjør mennesker.
- Kompromissløst forsvare menneskeverdet. Vi skal skape et samfunn der likestilling og frihet gjelder alle.
- Styrke lokalsamfunnenes forsvarsevne mot fordommer og rasisme. Vi skal bygge felles møteplasser, skape mangfoldige nabolag med en blanding av boformer. SVs folkevalgte skal drive et systematisk arbeid mot rasisme.

Internasjonal solidaritet

Globale utfordringer krever globale løsninger, men skal vi klare å møte noen av de store utfordringene i vår tid er det mye vi kan gjøre på lokalt nivå. Kampene mot klimaendringer, miljøødeleggelse, atomvåpen, okkupasjon og skatteparadis kan også føres i våre lokalsamfunn. Kommunenes pensjonsfond må ut av kull, olje og gass. Palmeoljefrie kommuner må være et mål. Mange flere ordførere må bli med i det globale nettverket "Ordførere for fred" som kjemper mot atomvåpen. Ingen kommuner skal handle med eller investere i selskap som bidrar til den israelske okkupasjonen av Palestina. Kommunene våre må bli skatteparadisfrie soner.

Tiltak:

- Trekke alle kommuners pensjonsfond og investeringer ut av kull, olje og gass.

- At kommunene må sørge for en etisk og bærekraftig forvaltning av alle kommunale investeringer i fond og av kommunale tjenstepensjonsordninger.
- I avtaler og anbud skal kommunene legge som føring at en ikke skal bruke eller tillate bruk av palmeolje i biodrivstoff.
- At ordføreren i kommunen melder seg inn i «Ordførere for fred» og på den måten slutter seg til den internasjonale kampen mot atomvåpen.
- At kommunene må trekke alle investeringer i selskap som bidrar til folkeretts- og menneskerettighetsbrudd i de okkuperte palestinske områdene.
- Kommunen må vedta at den ikke skal kjøpe varer eller tjenester produsert av selskaper som driver produksjon i israelske bosettinger, tilknyttede industrisoner eller som på annen måte bidrar til folkeretts- og menneskerettighetsbrudd i de okkuperte palestinske områdene.
- Kommunen må sikre at uetisk skattepraksis og skatteunndragelse aktivt følges opp i dialogen med samtlige forvaltere av kommunes investeringer, samt i dialogen med selskaper kommunen har direkte eierskap i.
- Det må legges fram en strategi for å sikre at alle selskap der enkelte kommuner direkte eller indirekte har investeringer eller eierandeler, praktiserer den åpenhet som etterspørres i eierskapsmeldingen og ikke bidrar til å uthule skattegrunnlaget i Norge eller i andre land.
- Kommunalt eide selskap må varsle relevante skattemyndigheter dersom de oppdager uetisk skattepraksis blant sine datterselskap eller samarbeidspartnere. Motarbeide at skip som kan tenkes å inneholde atomvåpen får legge til i lokale havner

Deltakende demokrati

For sosialister er det alltid et mål å utvide demokratiet. Vågan SV vil ikke bare endre politikken innhold, men også dens form. Rommene for politikk og samfunnsutvikling må åpnes opp. Terskelen for at vanlige folk skal være med å forme lokalsamfunnet må bli lavere. For å endre maktforhold må samfunnet forandres nedenfra. Flere må få mulighet til å påvirke hvordan deler av pengene brukes lokalt, gjennom deltakende budsjettering og andre former for deltakende demokrati. Kommunen kan aktivt legge til rette for at innbyggere kan fremme forslag til endringer og forbedringer. Deler av kommunens budsjett kan være til avstemming og avgjøres av innbyggerne. Budsjetter og penger er makt og ved å gi innbyggere større mulighet til å påvirke egen kommune fordeler en makt. Vågan SV ønsker et åpent demokrati med folkemøter og rom for innbyggerinitiativ, der råd og organisasjoner høres. Regjeringens kommune- og regionreform er en sentraliseringsreform. Vågan SV tar kampen for at makten innad i kommunen skal være nærmest mulig folk.

Tiltak:

- Innføre deltakende budsjettering og andre former for deltakende demokrati
- Mer bruk av folkemøter og folkeavstemning i kommunen
- Legge til rette for etablering av kommunalt ungdomsråd og sikre at barn og unge involveres aktivt med i politiske prosesser
- Styrke og utvikle tilsyn og råd som for eksempel eldreråd for å følge opp tjenestetilbudet i kommunen.
- Legge til rette for oppsøkende dialog med utsatte grupper
- Åpenhet, tydelig kommunikasjon og tilgjengelige planer og transparente kommunale prosesser slik at innbyggerne kan følge prosessene i kommunen.

Strategi for forandring

Vågan SV søker allianser med organisasjoner som vi deler politiske mål med, spesielt fagbevegelsen og miljøbevegelsen. For å bedre kommunale tjenester og føre en god arbeidsgiverpolitikk i kommunen er det avgjørende med et tett og forpliktende faglig samarbeid. Derfor vil Vågan SV søke samarbeidsavtaler med fagbevegelsen. Her er Fagforbundet i en særstilling ettersom svært mange i kommunal sektor er organisert i Fagforbundet. For å føre en god miljøpolitikk er det avgjørende med et tett samarbeid med miljøbevegelsen og aksjonsgrupper. Vågan SV vil samarbeide med andre parti for å få gjennomslag for vår politikk. Posisjoner er ikke det samme som makt. Vågan SV søker makt for å dreie samfunnsutviklinga mot venstre. Slik makt er avhengig av sterke allianser, av at venstresidas ideer og forslag har brei støtte, og av at engasjerte borgere deltar i demokratiet mellom valg.

Det er en klar sammenheng mellom makt, krav og allianser. Derfor er det viktig å gå til valg på et tydelig budskap og å stille politiske krav som har gjenklang i grasrotorganisasjoner og kan mobilisere utover egen partiorganisasjon. Ved stortingsvalget 2017 hadde SV fem politiske maktkrav som måtte innfris før det kunne bli aktuelt med regjeringsforhandlinger. Maktkravene bidro til at valgkampen for SV kunne dreie seg om politikk framfor posisjoner, i tillegg til å vise tydelig retningsendring. Ved lokalvalget kan det også være hensiktsmessig med maktkrav knyttet til arbeidsliv, omfordeling og miljø. Disse må imidlertid formuleres med utgangspunkt i en lokal virkelighet. Maktkrav kan fremmes i form av en kontrakt med velgere. En kontrakt bygger på gjensidighet og viser at Vågan SV i løpet av perioden vil jobbe sammen med bevegelser, organisasjoner og engasjerte borgere for å få gjennomslag for våre krav – dersom vi får tillit til å kunne gjøre det.

Sammen kan vi skape et samfunn for de mange.